

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Lenkou Bursíkovou ve věci

žalobců: a) A. A., nar. X,
b) nezl. A. A., nar. X
c) nezl. A. A., nar. X,
d) nezl. M. A., nar. X,
všichni státní příslušníci Syrské arabské republiky,
t. č. všichni X,
žalobci b) až d) zastoupeni opatrovníkem Organizací pro pomoc
uprchlíkům, z. s.,
se sídlem Kovářská 4, Praha 9,

proti

žalované: **Policie ČR, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje,**
Žežická 498, Příbram,

o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 4. 10. 2022, č. j. KRPS-246856-16/ČJ-2022-010024, o zajištění,

takto:

Žaloba se zamítá.

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalovaná v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zajistila žalobce a) podle § 129 odst. 1 ve spojení s § 129 odst. 3 a odst. 4 zákona č. 326/1999 Sb., o

pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), za účelem jeho předání do státu vázaného přímo použitelným právním předpisem Evropské unie, a to nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení Dublin III“). Dobu zajištění stanovila podle § 129 odst. 7 zákona o pobytu cizinců na 30 dnů od okamžiku omezení osobní svobody.

2. Žalobci se žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (s. ř. s.), domáhají zrušení napadeného rozhodnutí.

Obsah žaloby

3. Žalobci úvodem tvrdí, že napadeným rozhodnutím byli zajištěni za účelem jejich předání podle nařízení Dublin III. Žalobci namítají, že žalovaná porušila § 3, § 50 odst. 2, 3 a 4, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, čl. 3 a čl. 37 písm. b) Úmluvy o právech dítěte, čl. 3, 5 a 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a § 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců ve spojení s čl. 8 odst. 2 Listiny a čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy.
4. Dále tvrdí, že žalovaná ve vztahu k žalobcům b) až d) vůbec nezohlednila, že jsou nezletilými chlapci ve věku 15 – 17 let, které doprovází jen o málo starší příbuzný, kterému je 20 let. Na žalobce b) až d) se tak vztahují zvláštní právní záruky z hlediska ochrany práv dětí. Ty žalovaná vůbec nezohlednila, napadené rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné. Žalobci připomínají výkladové stanovisko Výboru OSN pro práva dítěte k Úmluvě o právech dítěte, podle kterého detence dítěte pouze na základě jeho nebo rodičova migračního statusu je porušením práva dítěte a je vždy v rozporu s principem nejlepšího zájmu dítěte. I podle ESLP je zajištění dítěte doprovázeného rodinnými příslušníky možné jen za velmi výjimečných okolností, a to jenom na dobu nezbytně nutnou. Přípustnou délkou zajištění dítěte je doba maximálně několika dnů. Zvýšená ochrana se vztahuje i na osoby blížící se věku dospělosti, neboť i například sedmnáctiletá osoba je nadále dítětem ve smyslu mezinárodních standardů.
5. Žalovaná se nijak nezabývala tím, že na základě napadeného rozhodnutí budou omezeny na osobní svobodě také nezletilé děti, nezkoumala podmínky, které panují v zařízení pro zajištění cizinců a neověřila, zda jsou vhodné pro pobyt nezletilých. S ohledem na zvýšené počty příchozích cizinců na území ČR v posledních měsících dramaticky narostl počet zajišťovaných cizinců v zařízení. To se blíží svým limitům, a to zejména z hlediska lidských zdrojů (nebyl např. navýšen počet sociálních pracovníků). Dětem tedy není možné se systematicky věnovat, zajistit za všech okolností jejich bezpečí a zdárný rozvoj. Klesají rovněž přirozeně i hygienické standardy atd. Jakékoli starší zprávy či podklady nelze s ohledem na podstatnou změnu okolností nadále považovat za relevantní.
6. Délka zajištění je podle žalobců nepřiměřená, neboť je několikanásobně delší než ESLP povolená délka zajištění maximálně několika dní.
7. Žalovaná se nezabývala možnostmi realizace transferu do Bulharska v kontextu individuálních skutečností, které žalobce vedly k opuštění rodné země. Žalovaná se nezabývala reálným stavem bulharského azylového systému z hlediska nejlepšího zájmu dítěte. V minulosti se proti předávání nezletilých do Bulharska vyslovily soudy v jiných

členských státech EU a mezinárodní instituce. Žalobci upozorňují na zprávu ECRE/AIDA, Country report – Bulgaria, z února 2020. ESLP shledal v případě Bulharska porušení čl. 3 Úmluvy z důvodu špatných životních podmínek a nedostatečného a zpožděného poskytování potravin dětem zadrženým na policejní stanici ve Vidunu. V roce 2017 Výbor OSN proti mučení vyjádřil znepokojení nad nestandardními materiálními podmínkami v přijímacích střediscích, absencí adekvátního identifikačního mechanismu pro zranitelné osoby, možnostmi odnětí měsíčního finančního příspěvku a nedostatečnými procesními zárukami v řízení o mezinárodní ochraně. Stav bulharského azylového systému měl být žalované znám z vlastní činnosti. Žalobci sami na určité problematické aspekty bulharského azylového systému sami žalovanou upozornili. Žalobce a) totiž vypověděl, že je v Bulharsku donutili podepsat, že žádají o azyl, což udělali, protože jim řekli, že je vrátí do Turecka. Nad rámec skutečností uvedených ve správním řízení žalobci upozorňují, že byli v Bulharsku také zajištěni asi na 25 dní, byli zde zmláceni příslušníky policie, kteří je nabádali, aby nevstupovali na území, byli umístěni do střediska se špatnými hygienickými podmínkami, kde byl pravidelně hmyz, načež žalobci chytli svrab. Žalobce a) má zanícené dolní končetiny, žalobce c) má zlomenou ruku, žalobce d) je od té doby také nemocný, má zimnici a natékají mu dolní končetiny. Musel proto být dokonce hospitalizován. Žalovaná se i v tomto případě opomněla zabývat možností realizace transferu s ohledem na skutečnost, že žalobci b) až d) jsou nezletilí. Žalobci poukazují na judikaturu NSS, která žalovanou na tento nedostatek již v minulosti upozornila.

8. Za nedostatečné považují žalobci též hodnocení alternativ k zajištění. Žalobcům bylo možno uložit povinnost zdržovat se na konkrétním místě podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců. Poukazují přitom na důvodovou zprávu k zákonu č. 176/2019 Sb., kterým byla do zákona o pobytu cizinců vložena právě tato alternativa. Žalobci mohli být po dobu dublinského řízení umístěni v pobytovém středisku. Jelikož se jedná o oplocený areál, který lze opustit pouze přes jednu vrátnici, nemohli by žalobci pobytové středisko samovolně opustit.

Vyjádření žalované

9. Žalovaná konstatuje, že z výsledku prokázané shody v systému EURODAC je nepochybné, že žalobce a) požádal v Bulharsku o mezinárodní ochranu. Shoda byla prokázána i u žalobců b) až d). Na základě zjištění o shodě bylo informováno Ministerstvo vnitra, které zahájilo postup podle nařízení Dublin III. Žalobce a) jakožto žadatel o mezinárodní ochranu v jiném členském státě nedodržel podmínky stanovené v řízení o mezinárodní ochraně platné na území Evropské unie, tedy zdržovat se na území a v místě určeném mu orgány členského státu, v němž o mezinárodní ochranu požádal a vyčkat tam do dne nabytí právní moci rozhodnutí o jeho žádosti. Žalobci při výslechu ani jednou neuvedli, že by v bulharském azylovém táboře byli nelidské a jinak nevhodné podmínky a že by tábor opustili z těchto důvodů. Neuváděli, že by tam byli drženi násilím, že by jim bylo ubližováno nebo že byli dokonce zmláceni příslušníky policie. Naopak uvedli, že se chtějí dostat do Německa a zůstat tam. Celé území Evropské unie, včetně Bulharska, je bezpečné. Cizincům zde nehrozí žádné nebezpečí nebo porušování jejich základních lidských práv. Důkazem, že Bulharsko je pro cizince bezpečnou zemí, je skutečnost, že zde požádali o udělení azylu. Pokud by po svévolném odchodu z tamního azylového tábora nebyli zajištěni, pokračovali by dále v neoprávněné cestě až do Německa. Žalobci zneužili, že jim byl umožněn vstup na území Bulharska, tedy na společné území členských států

Evropské unie. Bez potřebných dokladů cestovali mimo hraniční přechody s úmyslem dostat se do konkrétního státu Evropské unie.

10. K otázce realizovatelnosti účelu zajištění žalovaná uvádí, že bulharská strana cizince přijímá zpět a transfery do Bulharska probíhají v určitém počtu za týden. Je zde předpoklad, že k předání do 30. 11. 2022 dojde. V Bulharsku je dodržován standard ochrany lidských práv, z aktuálních informací a situace nevyplývá, že by mělo s přijímáním cizinců systémové potíže či nedostatky. Žalobce a) ve výpovědi neuvedl žádné důvody, pro které by nemohl být vrácen zpět, resp. na jejichž základě by bylo možno usuzovat, že mu v Bulharsku hrozí nelidské či ponižující zacházení.
11. Žalovaná ve vyjádření dále uvádí, že zajištění žalobce a) na základě napadeného rozhodnutí trvá do 2. 11. 2022. V nejbližších dnech bude na základě oznámení o průběhu dublinského řízení zajištění prodlouženo, a to nejdéle do 30. 11. 2022.
12. Žalovaná navrhuje zamítnutí žaloby.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

13. Dne 3. 10. 2022 okolo 23:00 hod. hlídka Policie České republiky odhalila na „zelené“ hranici mezi Českou a Slovenskou republikou skupinu šesti mužů. Ti uvedli, že nemají doklady, jsou ze Sýrie a jdou do Německa. Poté byli zajištěni podle § 27 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Mezi zajištěnými cizinci byli i žalobci. Porovnáním daktyloskopických otisků v systému EURODAC byla u všech žalobců zjištěna shoda s bulharskými záznamy (BG1BR108C2209200054, BG1BR1108C2209200055, BG1BR112V2209150016, BG1BR112C2208290012).
14. Žalobce a) při podání vysvětlení dne 4. 10. 2022 uvedl, že je svobodný a bezdětný. Jeho rodinu tvoří matka, otec, čtyři bratři a dvě sestry, z toho dva bratři jsou v Německu, kde asi mají azyl, zbytek rodiny v Sýrii. Ze Sýrie vycestoval před dvěma měsíci. Pomocí převaděčů se dostal do Turecka, kde se zdržel asi týden, než se sešel se svými bratřenci [žalobci b) až d)]. Jsou příbuzní, protože jejich matky jsou sestry. Od té doby byli pohromadě, žalobce a) se o ně staral celou cestu. Rodiče nezletilých žalobců ví, že je žalobce a) případně zastupuje. Z Turecka pokračovali s převaděčem do Bulharska, kde byli asi měsíc, z toho asi 20 dní v uprchlickém táboře. V Bulharsku je donutili podepsat, že žádají o azyl (dne 27. 8. 2022). To udělali, protože jim řekli, že jinak je vrátí do Turecka. Dále cestovali do Srbska, kde byli asi tři dny. Ze Srbska pokračovali i s převaděčem pěšky do Budapešti. V Budapešti jim převaděč ukázal autobus, do kterého nastoupili a kterým měli pokračovat až do Německa. Autobusem dojeli až ke slovenské hranici. Když převaděč zjistil, že se tam provádějí kontroly, měli vystoupit a přejít hranice mimo někdy v noci. Poté, co přešli hranice, je po nějaké době kontrolovala policie a zadržela je. V případě návratu domů žalobci a) hrozí nebezpečí, protože v místě jeho bydliště se válčí. O azyl byl donucen požádat v Bulharsku, jinak by byl vrácen do Turecka. Byl u toho přítomen tlumočník. V České republice nechce zůstat, chce pokračovat do Německa za svými bratry. Je si vědom, že bez platného cestovního dokladu nebyl oprávněn vstoupit na území České republiky. Není schopen za sebe složit finanční záruku, nemůže za něj finančně ručit ani žádná jiná osoba. Není schopen oznámit adresu pobytu v České republice, nemá zde (ani jinde v Evropské unii) žádné příbuzné či osoby blízké. Má peníze na vycestování z České republiky. Žalobce a) také uvedl, že je zdravý, netrpí žádnou nemocí.

15. Vysvětlení podali též žalobci b) až d), kteří vypovídali obdobným způsobem. Při podání jejich vysvětlení byl přítomen žalobce a).
16. Dne 4. 10. 2022 žalovaná vydala napadené rozhodnutí o zajištění žalobce a). Žalovaná konstatovala, že žalobce a) vstoupil a pobýval na území České republiky neoprávněně, čímž naplnil jednu z podmínek zajištění podle § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Je zde též důvodná obava, že by žalobce a) mařil průběh řízení, a je tedy dán důvod pro jeho zajištění podle § 129 odst. 1, 3 a 4 zákona o pobytu cizinců za účelem jeho předání podle nařízení Dublin III. Dobu zajištění žalovaná stanovila na 30 dnů, a to s přihlédnutím k předpokládané složitosti přípravy výkonu předání žalobce a) na území jiného členského státu Evropské unie, zejména s ohledem na zajištění náležitostí, které jsou nezbytné k realizaci předání. Žalované je z úřední činnosti známo, že dublinská řízení probíhají řádově okolo 30 dní. Dublinské středisko musí předložit žádost o přijetí cizince zpět (jeden měsíc), lhůta pro odpověď členského státu činí maximálně 14 dní, po kladné odpovědi (nebo neobdržení odpovědi) je Dublinské středisko povinno oznámit cizinci přemístění, cizinec má možnost podat opravný prostředek, dále je třeba stanovit termín předání a zajistit letenky pro návrat prostřednictvím letecké společnosti.
17. Žalovaná v napadeném rozhodnutí dále uvedla, že společně s žalobcem a) byli zajištěni jeho bratřenci, žalobci b) až d), které žalobce a) dostal do opatrovnictví po dobu cesty do Německa a zodpovídá za ně v plném rozsahu. Z tohoto důvodu budou také společně umístěni do zařízení pro zajištění cizinců.
18. Podle žalované z okolností případů a po zhodnocení obdobných případů existuje v dané věci reálný předpoklad realizace předání žalobce a) na území odpovědného členského státu v době trvání zajištění. Není zde překážka trvalejší povahy, která by bránila předání. Žalovaná též uzavřela, že v daném případě by bylo uložení zvláštních opatření za účelem vycestování neúčelné a nedostačující. Nelze předpokládat, že by se žalobce a) pravidelně osobně hlásil na útvaru policie, nemá ani žádnou stálou adresu místa pobytu, kde by se zdržoval. Nedisponuje finančními prostředky, finanční záruku za něj nemůže složit jiná osoba. Z dosavadního jednání žalobce a) je naopak zjevné, že by v blízké době jiné opatření nerespektoval. Žalobce a) uvedl, že jeho cílovou zemí je Německo. Na území České republiky setrvat nechce.
19. Žalovaná též konstatovala, že vzhledem ke zjištěným skutkovým okolnostem je napadené rozhodnutí přiměřené z hlediska dopadů do soukromého a rodinného života žalobce a).
20. Žalovaná dále uvedla, že žalobce a) nenamítal žádné nedostatky azylového řízení v Bulharsku a žalované žádné takové nedostatky nejsou známy. V Bulharsku se dodržuje standard ochrany lidských práv, ani z aktuálních informací a situace nevyplývá, že by tato země měla s přijímáním cizinců systémové potíže či nedostatky.
21. Dne 4. 10. 2022 žalovaná také informovala Ministerstvo vnitra o zjištěné shodě v systému EURODAC u žalobce a). Dne 6. 10. 2022 žalovaná obdržela od ministerstva oznámení o zahájení řízení podle nařízení Dublin III, podle kterého byla odeslána žádost o přijetí žalobce a) zpět do Bulharska. Lhůta pro odpověď byla stanovena do 20. 10. 2022. Dne 20. 10. 2022 ministerstvo žalovanou informovalo, že dne 19. 10. 2022 Bulharsko přijalo svoji odpovědnost a zaslalo souhlas s přijetím žalobce a) zpět. Ministerstvo uvedlo, že Česká republika má šest týdnů na realizaci předání, tj. do 30. 11. 2022. V nejbližší době bude žalobci a) předáno rozhodnutí, které určí odpovědný členský stát podle nařízení Dublin III. Cizinec má 15 dní na podání žaloby proti tomuto rozhodnutí. Teprve po uplynutí této

doby bude možné realizovat předání do odpovědného členského státu. Ministerstvo v této souvislosti rovněž požádalo o prodloužení lhůty pro zajištění nejdéle do 30. 11. 2022. Z hlediska dublinského řízení vedeného s žalobci b) až d) správní spis žádné podklady neobsahuje.

Posouzení žaloby soudem

22. Soud se v první řadě zabýval otázkou aktivní procesní legitimace žalobců b) až d). Ti nejsou adresáty napadeného rozhodnutí. Podle soudu to však neznamená, že by nebyli aktivně procesně legitimováni, tj. neměli právo podat žalobu. Toto právo má obecně ten, kdo tvrdí, že se napadené rozhodnutí negativně projevilo v jeho právní sféře (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Judikatura správních soudů a Ústavního soudu obecně vychází z toho, že rozhodnutím o zajištění dospělého příbuzného (zákonného zástupce) dochází i k zásahu do právní sféry nezletilého cizince, je-li spolu s ním ubytován v zařízení pro zajištění cizinců. Nezletilí cizinci fakticky sdílí stejný režim jako jejich zákonní zástupci, čímž jsou sami zbaveni osobní svobody (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. III. ÚS 3289/14, bod 41 a násl., nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2019, č. j. 10 Azs 316/2018-60, ze dne 17. 5. 2022, č. j. 7 Azs 324/2021-55, ze dne 4. 4. 2019, č. j. 9 Azs 167/2018-72, ze dne 30. 5. 2019, č. j. 1 Azs 104/2018-67, či ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 112/2018-83). Žalobci b) až d) tedy v žalobě přednesli hájitelné tvrzení, že napadeným rozhodnutím bylo zasaženo i do jejich právní sféry, jsou proto aktivně procesně legitimováni k podání žaloby. Otázka, zda jsou tvrzení žalobců důvodná, je však předmětem věcného posouzení žaloby.
23. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas a splňuje všechny zákonem požadované formální náležitosti. Přistoupil tedy k jejímu věcnému projednání. Napadená rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). O věci rozhodl soud bez jednání, neboť žádný z účastníků nařízení jednání nepožadoval (§ 172 odst. 5 věta čtvrtá zákona o pobytu cizinců).
24. Soud předepisuje, že obecná tvrzení žalobců o porušení některých ustanovení správního řádu, Úmluvy, Úmluvy o právech dítěte, zákona o pobytu cizinců či Listiny (viz bod 3 shora), nepovažuje sama o sobě za žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Žalobním bodem je totiž podle rozsudku rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 – 58, č. 835/2006 Sb. NSS, jen konkrétní (tj. ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizované) skutkové tvrzení doprovázené konkrétní právní argumentací, z něhož plyne, z jakých důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné (viz též usnesení rozšířeného senátu ze dne 20. 3. 2018, č. j. 10 Azs 65/2017 – 72).
25. Podle § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců policie zajistí na dobu nezbytně nutnou cizince, který neoprávněně vstoupil nebo pobýval na území, za účelem jeho předání podle mezinárodní smlouvy sjednané s jiným členským státem Evropské unie přede dnem 13. ledna 2009 nebo přímo použitelného právního předpisu Evropské unie, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření za účelem vycestování; policie na dobu nezbytně nutnou zajistí i provázeného cizince v případě, že jeho průvoz nelze z objektivních důvodů dokončit bez nutné přestávky.
26. Podle § 129 odst. 3 zákona o pobytu cizinců, nelze-li předání cizince nebo dokončení jeho průvozu uskutečnit ve lhůtě do 48 hodin, policie v řízení o zajištění cizince za účelem jeho předání nebo průvozu vydá rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení.

27. Podle § 129 odst. 4 zákona o pobytu cizinců policie rozhodne o zajištění cizince za účelem jeho předání do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie, pouze pokud existuje vážné nebezpečí útěku. Za vážné nebezpečí útěku se zejména považuje, pokud cizinec pobýval na území neoprávněně, vyhnul se již dříve předání do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie, nebo se pokusil o útěk anebo vyjádřil úmysl nerespektovat pravomocné rozhodnutí o přemístění do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie nebo pokud je takový úmysl zjevný z jeho jednání. Za vážné nebezpečí útěku se dále považuje, pokud cizinec, který bude předán do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie přímo sousedícího s Českou republikou, nemůže oprávněně samostatně do tohoto státu cestovat a nemůže uvést adresu místa pobytu na území.
28. Podle § 140 odst. 1 zákona o pobytu cizinců je provozovatel oprávněn ubytovat v části s mírným režimem cizince, vůči kterému má zajištěný cizinec vyživovací povinnost nebo jej má v péči, nelze-li zajistit péči o něj jiným způsobem (dále jen „ubytovaný cizinec“). Ubytovanému cizinci poskytne stravu a další služby jako zajištěnému cizinci. Je-li ubytovaný cizinec schopen uvědomit si omezení spojená s pobytem v zařízení, přihlíží se k projevu jeho vůle.
29. Soud v první řadě zdůrazňuje, že není pravdivé tvrzení žalobců v úvodu žaloby, podle kterého byli **všichni** žalobci napadeným rozhodnutím zajištěni za účelem předání podle nařízení Dublin III. Adresátem napadeného rozhodnutí byl toliko žalobce a), formálně tak došlo pouze k jeho zajištění. Žalobci b) až d) byli společně s ním v zařízení pro zajištění cizinců „pouze“ umístěni, resp. ubytováni. Stejně tak toliko ve vztahu k žalobci a) probíhá dublinské řízení [byla odeslána žádost o přijetí zpět do Bulharska a Bulharsko souhlasilo s přijetím žalobce a) zpět na své území]. Správní spis neposkytuje žádnou informaci o tom, že by dublinské řízení aktuálně probíhalo i ve vztahu k žalobcům b) až d).
30. Soud také dále musí vyzdvihnout, že žalobní námitky v zásadě vůbec nesměřují proti důvodům a okolnostem, na jejichž základě byl zajištěn žalobce a). Žalobce a) nepochybně, že u něj byly naplněny základní podmínky pro jeho zajištění podle shora citovaných ustanovení zákona o pobytu cizinců, tedy to, že neoprávněně vstoupil a pobýval na území České republiky, a existuje zde proto vážné nebezpečí útěku, a současně, že má být předán podle nařízení Dublin III do Bulharska, kde požádal o mezinárodní ochranu.
31. Podstatou žalobní argumentace tak v podstatě zůstává, že žalovaná nezohlednila v několika aspektech (samotná možnost zajištění, jeho délka, realizovatelnost předání a uložení zvláštních opatření za účelem vycestování) skutečnost, že žalobci b) až d) jsou nezletilí.
32. Za účelem posouzení důvodnosti žalobních námitk musí soud nejprve zkoumat otázku, jaké účinky mělo napadené rozhodnutí na nezletilé žalobce b) až d), tedy zejména to, jaký je jejich vzájemný vztah se žalobcem a) a zda reálným důsledkem napadeného rozhodnutí je to, že žalobci b) až d) byli nuceni sdílet stejný režim jako jejich starší bratranec, čímž by byli fakticky zbaveni osobní svobody všichni žalobci (viz rozsudky NSS ze dne 21. 3. 2019, č. j. 10 Azs 316/2018-60, č. 3876/2019 Sb. NSS, ze dne 31. 8. 2022, č. j. 2 Azs 321/2021-65, ze dne 17. 5. 2022, č. j. 7 Azs 324/2021-55, či ze dne 8. 2. 2021, č. j. 5 Azs 166/2020-54). Pokud by soud dospěl k závěru, že zajištění žalobce a) determinovalo i další osud nezletilých žalobců b) až d), bylo by nutno výtky směřující k absenci posouzení nejlepšího zájmu dítěte (z hlediska samotného zajištění, jeho délky, realizovatelnosti účelu zajištění a

alternativ k zajištění) hodnotit jako důvodné. Naopak, pokud by soud vzájemnou souvislost mezi zajištěním žalobce a) a dalším pobytovým osudem žalobců b) až d) neshledal, byly by námitky nedostatečného hodnocení dopadu napadeného rozhodnutí na tyto žalobce nedůvodné.

33. Podle čl. 2 písm. g) nařízení Dublin III (důraz přidán soudem) jsou rodinným příslušníkem tito členové rodiny nacházející se na území některého členského státu, *pokud tato rodina existovala již v zemi původu*:

- manžel či manželka žadatele nebo jeho nesezdaný partner či partnerka, se kterým/kterou žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párům v právu nebo praxi dotčeného členského státu přistupuje podobně jako k párům sezdaným podle jeho právních předpisů o státních příslušnících třetí země,
- nezletilé děti párů uvedených v první odrážce nebo žadatele, pokud jsou svobodné, a bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva,
- je-li žadatelem *svobodná nezletilá osoba*, její otec, matka nebo jiná dospělá osoba, *která je za ni zodpovědná podle práva nebo praxe členského státu, na jehož území se dospělá osoba nachází*,
- je-li osoba požívající mezinárodní ochrany nezletilá a svobodná, otec, matka nebo jiná dospělá osoba, která je za ni zodpovědná podle práva nebo praxe členského státu, na jehož území se osoba požívající mezinárodní ochrany nachází.

34. Podle čl. 2 písm. j) nařízení Dublin III je „nezletilou osobou bez doprovodu“ nezletilá osoba, jež vstupuje na území některého členského státu bez doprovodu dospělé osoby, která je za ni *podle práva nebo podle praxe dotčeného členského státu zodpovědná*, a to po dobu, po kterou se skutečně nenachází v péči této dospělé osoby; rozumí se jí též nezletilá osoba, která je ponechána bez doprovodu po vstupu na území některého členského státu.

35. Ze shora citovaných ustanovení nařízení Dublin III vyplývá, že na žalobce nelze nahlížet jako na rodinné příslušníky. Obecně je nutno vycházet z toho, že nařízení preferuje ochranu spíše úzké rodiny, tedy manželů či nesezdaných partnerů a jejich příbuzných nejvýše ve druhém stupni, a to navíc povětšinou za omezující podmínky nezletilosti jednoho z nich a též existence rodiny *již v zemi původu*. V případě žalobců by bylo možno uvažovat o tom, že se jedná o rodinné příslušníky podle třetí odrážky čl. 2 písm. g) nařízení Dublin III, tedy že žalobce a) je dospělou osobou zodpovědnou podle práva nebo praxe členského státu, na jehož území se dospělá osoba nachází (tedy podle českého práva nebo praxe). Kromě toho, že uvedené ustanovení nelze na případ žalobců vztáhnout již jen proto, že vztah zodpovědnosti mezi nimi zjevně vznikl až mimo zemi původu (setkali se dle svých shodných tvrzení v Turecku), není možné dovodit ani to, že by žalobce a) za žalobce b) až d) odpovídal podle českého práva.

36. Zletilosti se v České republice nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti se plné svéprávnosti nabývá priznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství [§ 30 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“)]. Má za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku (§ 31 o. z.). Rodiče mají povinnost a právo zastupovat dítě při právních jednáních, ke kterým není právně způsobilé (§ 892 a násl. o. z.). Rodičovská odpovědnost náleží rodičům a zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká

narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti (§ 858 a § 865 o. z.). Péči o dítě a jeho ochranu, výkon jeho výchovy, popřípadě některých jejích stránek, nebo dohled nad dítětem mohou rodiče svěřit jiné osobě; dohoda rodičů s ní se nemusí dotknout trvání ani rozsahu rodičovské odpovědnosti (§ 881 o. z.). Není-li tu žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, soud jmenuje dítěti poručníka. Nastane-li tato situace, vykonává poručenství orgán sociálněprávní ochrany dětí jako veřejný poručník, a to až do doby, kdy soud jmenuje dítěti poručníka nebo dokud se poručník neujme funkce (§ 928 odst. 1 a § 929 o. z.).

37. Primárně je tedy nutno vycházet z toho, že za nezletilé děti odpovídají a pečují o ně jejich rodiče. Jak vyplývá z výše uvedeného, není vyloučeno, že to mohou být i jiné osoby, je však jejich zájmem i povinností tuto skutečnost především tvrdit a dle okolností o tom snést v rámci omezených možností alespoň nějaké indicie. Samotná skutečnost, že spolu osoby přicestují a tvrdí o sobě, že jsou příbuzní, není dostatečná pro to, aby k uvedeným osobám správní orgány přistupovaly jako k rodinným příslušníkům, resp. k nezletilým žalobcům jako k osobám s doprovodem. Takovou povinnost by zakládalo nezpochybněné blízké příbuzenství ve smyslu výše demonstrovaném, kterým však vztah *bratranců* není (tak se v českém prostředí zpravidla označuje příbuzenství čtvrtého stupně – viz § 773 o. z., avšak může jít i o vztah ještě vzdálenější a záleží na konkrétní kultuře, nakolik je stupeň příbuznosti zdůrazňován). Tím se ostatně posuzovaný případ liší od případů výše citovaných (bod 32 tohoto rozsudku), ve kterých se jednalo o rodiče (zákonné zástupce), manžele, jiné blízké příbuzné, či nezletilé s doprovodem.
38. Podle českého práva tedy žalobce a) za své bratrance ve věku 17 let a 10 měsíců a 15 let a 10 měsíců *neodpovídá* a z dostupných podkladů nikterak nevyplývá, že by jej měl v *péči*, a to ani dle práva země původu (viz § 180c zákona o pobytu cizinců). Z uvedeného důvodu proto na nezletilé žalobce b) až d) musí být nahlíženo jako na nezletilé bez doprovodu ve smyslu čl. 2 písm. j) nařízení Dublin III, neboť vstoupili na území České republiky bez doprovodu dospělé osoby, která je za ně podle českého práva zodpovědná – jak soud vysvětlil shora, žalobce a) totiž takovou osobou není.
39. K řečenému soud dodává, že přijetí opačného výkladu by vedlo k faktickému znemožnění zajištění jakéhokoli cizince přicházejícího s nezletilou osobou bez ohledu na jejich vztah, neboť při často se vyskytujícím vstupu na území bez dokladů a omezeným možnostem ověření totožnosti by se žalovaná musela spolehnout na jakékoli tvrzení o příbuznosti.
40. Na rozdíl od situací řešených např. v rozsudcích NSS č. j. 7 Azs 324/2021-55, či č. j. 2 Azs 321/2021-35, v nynější věci z ničeho neplyne, že by žalobci, byť část své cesty (z Turecka do České republiky) absolvovali společně, usilovali o to, aby nebyli rozděleni. Nic takového z podání vysvětlení učiněných před žalovanou neplyne. Nezletilí žalobci se nikdy v průběhu podání vysvětlení nezmínili o tom, že by nechtěli zůstat bez svého bratrance a že by od jeho osudu bylo nutno odvozovat i jejich další počínání. Z výše popsané faktické situace nelze dovozovat, že by bylo třeba s žalobci b) až d) nakládat jako s rodinným příslušníky žalobce a) a nahlížet na ně jako na nezletilé s doprovodem žalobce a), a tedy aplikovat i na zletilého žalobce a) přísnější podmínky, které se uplatní u nezletilých rodinných příslušníků, které doprovází zletilý cizinec.
41. S ohledem na shora uvedené proto nelze považovat za pochybení, pokud se žalovaná v napadeném rozhodnutí nezabývala naplněním podmínek pro detenci rodin s nezletilými dětmi vymezených v nařízení Dublin III a judikatuře ESLP. S ohledem na to, že žalobci

nejsou rodinnými příslušníky, a napadené rozhodnutí proto právní sféru žalobců b) až d) nijak neovlivňuje, nemusela v jeho odůvodnění žalovaná přednést úvahy, jejichž absenci žalobci namítají. Nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí tak nezpůsobuje absence úvah ohledně vlastní možnosti zajištění žalobců b) až d) jako nezletilých dětí a jeho délky, neboť k jejich zajištění, a to ani přeneseně, nedošlo. Stejně tak žalované nelze vytýkat, že se nezabývala možností realizace účelu zajištění z pohledu nezletilých žalobců b) až d), neboť ti za účelem předání zajištění nebyli a nadto, jak plyne z obsahu správního spisu, ve vztahu k nim vůbec dublinské řízení o jejich předání do Bulharska není vedeno. Žalobní námitky uplatněné pod body 1 až 3 žaloby tedy nejsou důvodné. Soud proto neprováděl ani dokazování zprávou ECRE/AIDA z února 2020, která má doložit problémy bulharského azylového systému ve vztahu k nezletilým, neboť posouzení této otázky není pro věc podstatné.

42. Soud nepřehlíží, že žalovaná ubytovala nezletilé žalobce b) až d) v zařízení pro zajištění cizinců. Jestliže jim nebylo vydáno vlastní rozhodnutí o zajištění, pak by jakožto nezletilí bez doprovodu měli být umístěni v Zařízení pro děti-cizince. Bez bližšího vysvětlení, které nelze zjistit z napadeného rozhodnutí ani z vyjádření k žalobě, se soud může jen domýšlet, proč tomu tak v daném případě není. Může to poukazovat na nekonzistentnost žalované nebo na její vstřícnost vycházející z nejlepšího zájmu dítěte (srov. bod 13 preambule nařízení Dublin III). Z výše uvedeného nicméně vyplynulo, že žalobce a) na straně jedné a nezletilé žalobce b) až d) na straně druhé nelze považovat za rodinné příslušníky ve smyslu nařízení Dublin III. Z ničeho tedy neplyne, že by zajištěním zletilého žalobce byl prakticky nevyhnutelně předurčen „osud“ nezletilých žalobců, tedy že posledně uvedení by byli fakticky nuceni setrvat v zařízení pro zajištění cizinců spolu se svým zletilým příbuzným (v tomto ohledu jsou skutkové okolnosti nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3289/14 odlišné, neboť v daném případě se jednalo o zajištění zákonného zástupce – otce – doprovázejícího malé děti). Pokud nezletilí žalobci b) až d) upřednostňují ubytování v zařízení pro zajištění cizinců, byť s tím jsou spojena různá omezení a režimová opatření, před ubytováním, které by jim bylo poskytnuto jakožto nezletilým bez doprovodu, jedná se o jejich volbu.
43. Soud nepopírá, že vztahy mezi žalobci jsou součástí jejich rodinného života, tudíž chráněny čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. To platí i pro jejich rozhodnutí žít minimálně přechodně společně. Zajištění zletilého žalobce a) může potenciálně zasáhnout do práva na rodinný život, neboť nutí žalobce rozhodnout se, zda budou nezletilí žalobci ubytováni v zařízení pro zajištění cizinců s omezeními z toho plynoucími, nebo zda se žalobci rozdělí. Tato ingerence státu do práva na rodinný život žalobců je však důsledkem jejich protiprávního jednání a směřuje k dosažení legitimního cíle, který sleduje právní úprava zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu.
44. Soud doplňuje, že žalobci b) až d) nejsou v zařízení pro zajištění cizinců „drženi“ bez právního podkladu. Jestliže jim nebylo vydáno žádné rozhodnutí o zajištění, pobývají v zařízení pro zajištění cizinců dobrovolně, pouze v režimu ubytovaných osob, a mohou je kdykoli opustit. Pokud by jim snad žalovaná v opuštění zařízení pro zajištění cizinců hodlala bránit, mohou proti tomu brojit zásahovou žalobou. Nápravy svého aktuálního stavu se však nemohou domáhat v rámci žaloby proti napadenému rozhodnutí, neboť to zjevně není titulem, na jehož základě se nachází v zařízení pro zajištění cizinců.
45. Soud se pak závěrem zabýval námitkou nedostatečného vypořádání otázky možnosti uložení alternativ k zajištění, kterou lze jako jedinou (alespoň v hrubých obrysech)

vztáhnout přímo k otázce zákonnosti rozhodnutí o zajištění ve vztahu k žalobci a). Žalobce a) konkrétně namítá, že žalovaná v jeho případě měla uplatnit zvláštní opatření podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců.

46. Podle § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců lze cizince zajistit jen, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření za účelem vycestování.
47. Podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců je zvláštním opatřením za účelem vycestování cizince z území také povinnost cizince zdržovat se v místě určeném policií a ve stanovené době být v tomto místě přítomen za účelem provedení pobytové kontroly.
48. Podle § 123b odst. 5 zákona o pobytu cizinců policie zvláštní opatření za účelem vycestování neuloží, jde-li o nezletilého cizince bez doprovodu nebo o cizince, u nějž je zjevné, že má v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného smluvního státu.
49. Problematikou uložení zvláštních opatření namísto zajištění se judikatura již opakovaně zabývala. V rozsudku ze dne 15. 7. 2011, č. j. 7 As 76/2011 – 50, k tomu NSS uvedl: *„Zajištění cizince musí být vyhrazeno pro případy, kdy skutečně nelze zajistit výkon správního vyhoštění jinými prostředky, například uložením zvláštního opatření podle ust. § 123b zákona o pobytu cizinců. Není však pravdou, že by policie musela vždy nejdříve přistoupit k uložení zvláštního opatření a teprve v případě neúspěchu by mohla cizince zajistit. Takový výklad by vedl v důsledku často ke zmaření výkonu správního vyhoštění. I když by totiž bylo zřejmé, že se cizinec bude snažit vyhnout vycestování z České republiky, policie by mu nejdříve uložila zvláštní opatření, a poté, co by zjistila, že zvláštní opatření nevedlo ke kýženému cíli, neboť cizinec se začal skrývat nebo odcestoval do jiného státu, mohl by již být výkon správního vyhoštění zmařen a k zajištění cizince by vůbec nemohlo být přistoupeno.“* Uložení mírnějšího opatření je tedy vázáno na předpoklad, že cizinec bude schopen plnit povinnosti z toho plynoucí, a zároveň neexistuje důvodná obava, že by byl uložením zvláštního opatření ohrožen výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Policie proto musí zvážit zejména osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, jeho dosavadní chování a respektování veřejnoprávních povinností, vč. charakteru porušení těchto povinností (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 5 Azs 20/2016 – 38, č. 3559/2017 Sb. NSS.).
50. Žalovaná v posuzované věci danou úvahu učinila a v odůvodnění napadeného rozhodnutí přezkoumatelným způsobem vysvětlila, proč v žalobcově případě nelze zvláštní opatření namísto zajištění uložit. Soud je shodně s žalovanou přesvědčen, že žalobcova věc představuje typický případ, kdy zvláštní opatření nelze uložit podle § 123b odst. 5 zákona o pobytu cizinců, neboť je zjevné, že žalobce má v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného členského státu EU. Žalobce a) Českou republikou pouze projížděl, nemá prakticky žádné peníze, nemá adresu na území České republiky, vyjádřil nechuť vrátit se do země původu či do Bulharska a vyjádřil vůli cestovat dále do Německa za svými bratry, k čemuž není oprávněn (z mnohých srov. bod 55–56 rozsudku NSS ze dne 31. 7. 2020, č. j. 5 Azs 106/2020-42). Byť lze ve zcela specifických a výjimečných případech týkajících se zranitelných osob, zejména rodin s dětmi (o tento případ však v dané věci nejde, jak soud vysvětlil shora), obecně uvažovat o alternativě spočívající v uložení povinnosti zdržovat se v přijímacím středisku (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 417/2019 – 60, či rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 3. 2021, č. j. 41 A 10/2021 – 37, a ostatně i důvodová zpráva k zákonu č. 176/2019 Sb., na kterou poukazuje žalobce), skutkové okolnosti případu žalobce a) jednoznačně možnost využití tohoto zvláštního opatření

(vykonávaného případně v přijímacím středisku) vylučují. Žalovaná proto nepochybila, pokud žalobci a) toto zvláštní opatření za účelem vycestování neuložila.

Závěr a náklady řízení

51. S ohledem na shora uvedené soud žalobu pro nedůvodnost zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
52. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci nemají právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměli úspěch. Úspěšné žalované žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly. Ustanovenému opatrovníku žalobců b) až d), Organizaci pro pomoc uprchlíkům z. s., odměna nepřísluší, protože nejde o advokáta, ani neposkytuje specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů. Nedopadá na ni proto § 35 odst. 2 s. ř. s. (srov. rozsudek NSS ze dne 15. 9. 2008, č. j. 4 Azs 51/2008-79, který se týká situace, kdy byla Organizace pro pomoc uprchlíkům, z. s., ustanovena zástupcem).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 3. listopadu 2022

Lenka Bursíková, v. r.
soudkyně